

תנ"ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	היסטוריוגרפיה ונבואה	—	(28x2)	—	56 נקודות
פרק שני	—	נושאי החובה	—	(8x3)	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	נושאי ההרחבה	—	(8x1)	—	8 נקודות
פרק רביעי	—	קטע להבנה ולניתוח	—	(4x3)	—	12 נקודות
						סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — היסטוריוגרפיה ונבואה (56 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3.

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א — חובה (12 נקודות) ועל שניים מן הסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 8 נקודות).

(לכל שאלה — 28 נקודות)

1. קרא מלכים א, י"ב, 1-20.

- א וילך רחבעם שכס פי שכס
 ב בא כל־ישראל להמליך אתו: ויהי כשמע וירבעם בן־נבט
 והוא עודנו במצרים אשר ברח מפני המלך שלמה וישב
 ג ירבעם במצרים: וישלחו ויקראו־לו ויבאו ירבעם וכל־קהל
 ד ישראל וידברו אל־רחבעם לאמר: אביך הקשה את־עלנו
 ואתה עתה הקל מעבדת אביך הקשה ומעלו הכבד אשר־
 ה נתן עלינו ונעבדך: ויאמר אליהם לכו־עד שלשה ימים ושובו
 ו אלי וילכו העם: ויועץ המלך רחבעם את־הזקנים אשר־היו
 ז עמדים את־פני שלמה אביו בהיתו חי לאמר איך אתם
 נויעצים להשיב את־העם־הזה דבר: וידבר אליו לאמר אס־
 ח היום תהיה־עבד לעם הזה ועבדתם ועניתם ודברת אליהם
 ט דברים טובים והיו לך עבדים כל־הימים: ויעזב את־עצת
 י הזקנים אשר יעצוהו ויועץ את־הילדים אשר גדלו אתו אשר
 יא העמדים לפניו: ויאמר אליהם מה אתם נויעצים ונשיב דבר
 יב את־העם הזה אשר דברו אלי לאמר הקל מן־העל אשר־
 יג נתן אביך עלינו: וידברו אליו הילדים אשר גדלו אתו לאמר
 כה־תאמר לעם הזה אשר דברו אליך לאמר אביך הכביד
 יד את־עלנו ואתה הקל מעלינו כה תדבר אליהם קטני עבה
 יה ממתי אבי: ועתה אבי העמים עליכם על כבד ואני אסיף
 יז על־עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר אתכם
 יח בעקרבים: ויבו ירבעם וכל־העם אל־רחבעם ביום השלישי
 יט כאשר דבר המלך לאמר שובו אלי ביום השלישי: ויעץ
 כ המלך את־העם קשה ויעזב את־עצת הזקנים אשר יעצוהו:

יד וידבר אליהם בעצת הילדים לאמר אבי הכביד את-עלכם
 ואני אסיף על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר
 טז אתכם בעקרבים: ולא שמע המלך אל-העם כי-היתה סבה
 מעם ה' למען הקים את-דברו אשר דבר ה' ביד אחיה
 טז השילני אל-ירבעם בן-נבט: וירא כל-ישראל כי לא-שמע
 המלך אלהם וישבו העם את-המלך ודבר ולאמר מה-לנו
 חלק בדוד ולא-נחלה בבן-ישי לאהליך ישראל עתה ראה
 יז ביתך דוד וילך ישראל לאהליו: ובני ישראל הישבים בערי
 יהודה וימלך עליהם רחבעם:
 יח וישלח המלך רחבעם את-אדרם אשר על-המים וירגמו כל-
 ישראל בו אבן וימת והמלך רחבעם התאמץ לעלות
 יט במרפבה לנוס ירושלים: ויפגעו ישראל בבית דוד עד היום
 כ הזה: ויהי כשמע כל-ישראל כי-שב ירבעם
 וישלחו ויקראו אתו אל-העדה וימליכו אתו על-כל-
 ישראל לא היה אחרי בית-דוד זולתי שבט-יהודה לבדו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) מהי הדרישה של שבטי הצפון מן המלך רחבעם? (4 נקודות)

(2) רחבעם התייעץ עם שתי קבוצות אנשים בנוגע לשאלה כיצד להגיב על דרישה זו.

ציין את שתי הקבוצות, והסבר מהי העצה שייצגה לו כל אחת מהן. בסס את דבריך על הכתוב. (8 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. יש הטוענים כי שבטי הצפון באו לשכם מתוך רצון לשתף פעולה עם המלך רחבעם.

לעומתם יש הטוענים כי שבטי הצפון מוצגים כמי שכבר בהתחלה רצו לפרוש מממלכת בית דוד.

הבא מן הקטע שלפניך ראיה אחת לכל טענה, והסבר כל ראיה.

ג. (1) קרא פסוקים 1-12 בקטע שלפניך.

הבא מן הכתוב שתי ראיות שבתחילה היה רחבעם מוכן לנהל משא ומתן עם שבטי הצפון, והסבר כל ראיה.

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא פסוקים 13-14 ופסוק 18 בקטע שלפניך.

מפסוקים אלה אפשר ללמוד כי חל שינוי בגישתו של רחבעם כלפי שבטי הצפון הן באופן דיבורו הן במעשיו.

הסבר את השינוי באופן הדיבור ובמעשים. (4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 6-14 בקטע שלפניך וגם מלכים א, י"א, 11-13.

(1) מהי הסיבה לפילוג הממלכה על פי פרק י"ב, 6-14 שלפניך, ומהי הסיבה לפילוג על פי פרק י"א, 11-13?

(4 נקודות)

(2) על פי פסוק 15 בקטע שלפניך, הסבר כיצד שתי הסיבות שצינת בסעיף (1) משולבות זו בזו. (4 נקודות)

בן
 שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
 בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַת-אַלְנָתָן מִירוּשָׁלַם: וַיַּעַשׂ
 הָרַע בְּעֵינֵי ה' כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה אָבִיו: בַּעַת הָיָא עֲלֶיהָ
 עֲבָדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וְתָבֵא הָעִיר בַּמִּצּוֹר:
 וַיָּבֹא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עַל-הָעִיר וְעַבְדָּיו צָרִים עֲלֶיהָ:
 וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וְעַבְדָּיו
 וּשְׂרָדָיו וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמֹנֶה לַמֶּלֶךְ:
 וַיֵּצֵא מִשָּׁם אֶת-כָּל-אֲוִצְרוֹת בֵּית ה' וְאֲוִצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ
 וַיִּקְצֹץ אֶת-כָּל-כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל
 בְּהִיכַל ה' כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה': וְהִגִּילָה אֶת-כָּל-יְרוּשָׁלַם וְאֶת-
 כָּל-הַשָּׂרִים וְאֶת כָּל-גְּבוּרֵי הַחֵיל עֶשְׂרֵה אֲלָפִים גֹּלָה וְכָל-
 הַחֹרֶשׁ וְהַמִּסְגָּר לֹא נִשְׁאָר זֹלָת דָּלֶת עַם-הָאָרֶץ: וַיִּגַּל אֶת-
 יְהוֹיָכִין בַּבֵּלָה וְאֶת-אֵם הַמֶּלֶךְ וְאֶת-נָשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת-סָרִיסָיו
 וְאֶת אוֹלֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ גֹּלָה מִירוּשָׁלַם בַּבֵּלָה: וְאֶת כָּל-
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל שְׁבַעַת אֲלָפִים וְהַחֹרֶשׁ וְהַמִּסְגָּר אֲלֵף הָפֶל
 גְּבוּרִים עָשִׂי מִלְחָמָה וַיָּבִיֵּאם מֶלֶךְ-בָּבֶל גֹּלָה בַּבֵּלָה:
 וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶת-מַתְנִיָּה דָּדוֹ תַּחְתָּיו וַיִּסֵּב אֶת-
 שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ: בֶּן-עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ
 בְּמָלְכֻוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ
 חֲמוּטַל בַּת-יִרְמְיָהוּ מִלְּבָנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' כְּכֹל
 אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוֹיָקִים: כִּי עַל-אָף ה' הִיתָה בִּירוּשָׁלַם
 וּבִיהוּדָה עַד-הַשְׁלֹכֹה אֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ
 בָּבֶל:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) בקטע שלפניך מתוארת הגליה.

פֶּרֶט אילו קבוצות הוגלו, לאן, ובאיזו שנה (על פי שנה לועזית). (6 נקודות)

(2) הסבר מדוע הגלה נבוכדנאצר דווקא קבוצות אלה (שציינת בסעיף 1). (6 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. (1) קרא פסוקים 8-9 שלפניך.

הכתוב מביא פרט אחד בלבד בנוגע להתנהגות של יהויכין. מהו הפרט?

(4 נקודות)

(2) הסבר כיצד פרט זה (שציינת בסעיף 1) ותיאור האירועים בעת מלכות יהויכין

משרתים את מגמת ההיסטוריוגרף של ספר מלכים. (4 נקודות)

ג. קרא פסוק 15 שלפניך, וגם מלכים ב, כ"ה, 27-30.

אף שמחבר ספר מלכים מספר על חורבן יהודה, הוא מסיים את ספרו בפרט חיובי.

מהו פרט זה, וכיצד הוא מסיים באופן חיובי את הסיפור על יהויכין ועל מלכות בית דוד?

ד. קרא פסוקים 17-18 שלפניך.

(1) הסבר כיצד עלה צדקיהו לשלטון. בסס את דברך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא פסוק 17 ופסוק 20 שלפניך, וגם מלכים ב, כ"ה, 7.

בעקבות המסופר על צדקיהו בפסוקים אלה — כיצד אפשר להסביר שהבבלים הענישו אותו

בעונש חמור ואכזרי כל כך? (4 נקודות)

3. קרא עמוס, ה', 21-27.

כא שְׁנֵאתִי מְאֹסְתִי חַיִּיכֶם וְלֹא אֶרְיֹחַ בְּעֶצְרֹתֵיכֶם: כִּי אִם־תֵּעֲלוּ־
 לב לִי עֲלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֶרְצֶה וְשִׁלְם מְרִיאֵיכֶם לֹא אֶבִּיט:
 כג הִסֵּר מֵעָלַי הַמֶּזֶן שְׂדֵיךְ וְזִמְרַת נְבִלֶיךָ לֹא אֶשְׁמַע: וַיִּגַּל בְּמַיִם
 כה מִשְׁפָּט וַיִּצְדָּקָה כְּנַחַל אֵיתָן: הַזִּבְחִים וּמִנְחָה הַגִּשְׁתֶּם־לִי
 טו בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְנִשְׁאַתֶּם אֶת סִפּוֹת
 מִלִּפְנֵיכֶם וְאֵת כִּיּוֹן צִלְמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
 כז לָכֶם: וְהִגַּלְתִּי אֶתְכֶם מִהַלְאָה לְדַמְשֶׁק אָמַר ה' אֱלֹהֵי־
 צַבָּאוֹת שִׁמּוֹ:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. בקטע שלפניך הנביא מבקר את התנהגות העם, ומתאר את ההתנהגות הרצויה בעיני ה'.
 מהי ההתנהגות שהנביא מבקר, ומהי הדרישה שהוא מציב לעם? בסס את דבריך על הכתוב.
 ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוק 25 בקטע שלפניך וגם ירמיה, ז', 22.

שני הנביאים מזכירים את העבר כדי לבסס את טענותיהם.

איזו תקופה שני הנביאים מזכירים, ומהו המסר שרצו שניהם להעביר באמצעות הזכרת תקופה זו דווקא?

ג. קרא פסוקים 24-25 בקטע שלפניך.

(1) ציין והסבר אמצעי ספרותי אחד שהנביא משתמש בו בפסוקים אלה. (4 נקודות)

(2) הסבר את התרומה של האמצעי שציינת בסעיף (1) להבנת המסר של הנביא.

(4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 26-27 בקטע שלפניך.

(1) קרא גם עמוס, ד', 6-11.

בפסוקים 6-11 מוזכרים אסונות. הסבר לָשֵׁם מה הביא ה' אסונות אלה על העם.

(4 נקודות)

(2) לפי דברי הנבואה בפסוקים 26-27 בקטע שלפניך, האם הושגה המטרה שבגללה הביא האל את האסונות?

נמק, ובסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שני — נושאי החובה (24 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 4-7 (לכל שאלה — 8 נקודות).

חוק

4. קרא דברים, כ', 10-1.

א
בִּיתֶיךָ לַמֶּלֶכָה עַל־
אֵיכָךְ וּרְאִיתָ סוֹס וְרֶכֶב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי הֵיאֵלֶיךָ
ב אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וְהָיָה בְּקִרְבְּכֶם אֶל־
ג הַמֶּלֶכָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וּדְבַר אֱלֹהֵי עַם: וְאָמַר אֱלֹהִים שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לַמֶּלֶכָה עַל־אֵיבֵיכֶם אֶל־יָרֵךְ
ד לְבַבְכֶם אֶל־תִּירָאוֹ וְאֶל־תַּחֲפֹזוֹ וְאֶל־תַּעֲרִצוֹ מִפְּנֵיהֶם: כִּי הֵיאֵלֶיכֶם
ה אֱלֹהֵיכֶם הַהֵלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֵם עִם־אֵיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ
ו אֶתְכֶם: וּדְבָרוּ הַשְּׁטָרִים אֱלֹהֵי עַם לְאֹמֶר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה
ז בֵּית־חֹדֶשׁ וְלֹא חָנְכוּ יָלְךְ וַיָּשָׁב לְבֵיתוֹ פְּנִימוֹת בַּמֶּלֶכָה
ח וְאִישׁ אַחֵר יַחֲנֹכְנוּ: וּמִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם וְלֹא חָלְלוֹ יָלְךְ
וַיָּשָׁב לְבֵיתוֹ פְּנִימוֹת בַּמֶּלֶכָה וְאִישׁ אַחֵר יַחֲלִלְנוּ: וּמִי־
ט הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה וְלֹא לָקָחָהּ יָלְךְ וַיָּשָׁב לְבֵיתוֹ פְּנִימוֹת
י בַּמֶּלֶכָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחָנָהּ: וַיִּסְפּוּ הַשְּׁטָרִים לְדַבֵּר אֱלֹהֵי עַם
וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ הִירָא וְרֵךְ הַלֵּבב יָלְךְ וַיָּשָׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יָמַס
ט את־לֵבב אָחִיו כָּל־בָּבוּ: וְהָיָה כָּל־לֵת הַשְּׁטָרִים לְדַבֵּר אֱלֹהֵי עַם
י וּפָקְדוֹ שְׁרֵי עֲבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעַם:

א. מי הן ארבע הקבוצות המקבלות פטור מיציאה למלחמה? (4 נקודות)

ב. יש חשש שאנשים רבים יהיו זכאים לפטור הרביעי, ולא יצאו למלחמה.

קרא את פירוש רשב"ם שלפניך.

'ילך וישב לביתו', אם ירך לבבו וירא [מ]מזלו 'פן ימות במלחמה' וגו', שיש נותן אל לבו כשהולך למלחמה ודואג – שמא אין לי מזל לחנוך את ביתי או את אשתי או את כרמי, ולכך גרם מזלי ללכת עתה במלחמה – ומתוך [כך] ירא למות. ושלושה מעשים הזכיר בית ואישה וכרם, ולבסוף כולל כל הדברים 'מי האיש הירא ורך הלבב' (פסוק ח').

הסבר כיצד פירוש רשב"ם מבטל חשש זה. (4 נקודות)

חוכמה

5. קרא קהלת, א', 12-18.

יג אני קהלת הייתי מלך על-ישראל בירושלם: ונתתי את-
 לפי לדדוש ולתור בחכמה על כל-אשר נעשה תחת
 השמים הוא. ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו:
 יד ראיתי את-כל-המעשים שנעשו תחת השמש והנה הכל
 ט הכל ורעות רוח: מעות לא-יוכל לתקן וחסרון לא-יוכל
 טו להמנות: דברתי אני עם-לבי לאמר אני הנה הגדלתי
 והוספתי חכמה על כל-אשר-היה לפני על-ירושלם ולבי
 יז ראה הרבה חכמה ודעת: ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת
 יח הללות ושכלות ידעתי שגם-זה הוא רעיון רוח: כי ברב
 חכמה רב-כעס ויוסף דעת יוסף מכאוב:

על פי הקטע שלפניך, מהי המסקנה שהסיק קהלת בנוגע לחוכמה, ומה הביא אותו למסקנה זו?
 בסס את דבריך על הכתוב.

נביאי אמת ונביאי שקר

6. קרא ירמיה, כ"ח, 1-7.

א ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת
 עדקיה מלך-יהודה בשנת הרבעית בחדש החמישי אמר
 ב אלי חנניה בן-עוזר הנביא אשר מגבעון בבית ה' לעיני
 ג הפהנים וכל-העם לאמר: כה-אמר ה' עבאות אלהי
 ישראל לאמר שברתי את-על מלך בבל: בעוד שנתים
 ימים אני משיב אל-המקום הזה את-כל-כלי בית ה'
 ד אשר לקח נבוכדנאצר מלך-בבל מן-המקום הזה ויביאם
 ה בבל: ואת-יכניה בן-יהויקים מלך-יהודה ואת-כל-גלות
 ויהודה הבאים בבבלה אני משיב אל-המקום הזה נאם-ה'
 ו כי אשפר את-על מלך בבל: ויאמר ירמיה הנביא אל-
 ז חנניה הנביא לעיני הפהנים ולעיני כל-העם העומדים בבית
 ח ה': ויאמר ירמיה הנביא אמן כן יעשה ה' יקם ה'
 ט את-דבריך אשר נבאת להשיב כלי בית ה' וכל-הגולה
 י מבבל אל-המקום הזה: אך שמע-נא הדבר הזה אשר אנכי
 דבר באזניך ובאזני כל-העם:

א. ציין מהו האירוע מן העבר שחנניה מזכיר בדבריו, וכתוב באיזו שנה (לועזית) הוא התרחש. (4 נקודות)

ב. פָּרַט שתיים מן ההבטחות שהבטיח חנניה לעם. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

7. קרא חגי, א', 7-15.

ז כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל־
ח דְּרֹכֵיכֶם: עָלוּ הָהָר וְהִבַּאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת וְאַרְצֵהֶם בּוֹ וְאֶכְבֹּד
ט אָמַר יְהוָה: פָּנָה אֶל־הָרֵבָה וְהִנֵּה לְמַעַט וְהִבַּאתֶם הַבַּיִת
וּנִפְתַּחְתִּי בּוֹ יַעַן מָה נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר־הוּא
י חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל־כֵּן עָלִיכֶם כָּלֵאוּ שָׁמַיִם
יא מִטֵּל וְהָאָרֶץ כָּלֵאָה יְבוּלָהּ: וְאֶקְרָא חָרֵב עַל־הָאָרֶץ וְעַל־
הָהָרִים וְעַל־הַדָּגָן וְעַל־הַתִּירֹשׁ וְעַל־הַיְצֵהָר וְעַל אֲשֶׁר
תּוֹצִיָא הָאֲדָמָה וְעַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־יֹגִיעַ
יב כְּפִיָּם: וַיִּשְׁמַע זִרְבָּבֶל וּ בֶן־שִׁלְתִּיאֵל וַיְהוֹשֻׁעַ
בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכָל שְׂאֵרֵי הָעָם בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְעַל־דְּבַר־יְהוָה חָגִי הִנְבִּיא כְּאֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
יג וַיִּירָאוּ הָעָם מִפְּנֵי יְהוָה: וַיֹּאמֶר חָגִי מִלֵּאךְ
יד יְהוָה בְּמִלְאָכוֹת יְהוָה לָעָם לֵאמֹר אֲנִי אֶתְכֶם נֹאֵם־יְהוָה:
וַיַּעַר יְהוָה אֶת־רוּחַ זִרְבָּבֶל בֶּן־שִׁלְתִּיאֵל פָּתַח יְהוָה
וְאֶת־רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־רוּחַ כָּל
שְׂאֵרֵי הָעָם וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ מְלָאכָה בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת
טו אֱלֹהֵיהֶם: בְּיוֹם עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיוֹשׁ הַמֶּלֶךְ:

א. הכתוב מדגיש כי חגי פעל בשליחות האל.

בסס קביעה זו על ראיה מן הקטע שלפניך, והסבר את הראיה. (4 נקודות)

ב. האם הצליחה שליחותו של חגי? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שלישי — נושאי ההרחבה (8 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 8-9 (8 נקודות).

נביאי אמת ונביאי שקר

8. קרא ירמיה, כ"ו, 7-16.

וּשְׁמָעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם
 אֶת־יְרֵמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית ה': וַיְהִי
 כְּכָלוֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לְדַבֵּר אֶל־כָּל־
 הָעָם וַיִּתְּפְּשׂוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת
 תָּמוּת: מִדּוֹעַ נְבִית בְּשֵׁם־ה' לֵאמֹר כָּשְׁלוּ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה
 וְהָעִיר הַזֹּאת תַּחֲרַב מֵאִין יוֹשֵׁב וַיִּקְהַל כָּל־הָעָם אֶל־יְרֵמְיָהוּ
 בְּבֵית ה': וַיִּשְׁמָעוּ שְׂרֵי יְהוּדָה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ
 מִבֵּית־הַמֶּלֶךְ בֵּית ה' וַיֵּשְׁבוּ בִּפְתַח שַׁעַר־ה' הַחֲדָשׁ:
 וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר
 מִשְׁפַּט־מוֹת לְאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבֵּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כְּאִשֶּׁר
 שָׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם: וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־
 הָעָם לֵאמֹר ה' שְׁלַחְנִי לְהַנְבִּיאַ אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר
 הַזֹּאת אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם: וְעַתָּה הִיטִיבוּ
 דְרֹכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וּשְׁמָעוּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵיכֶם וַיִּנָּחַם ה'
 אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם: וְאֲנִי הֲנִי בִידְכֶם עֲשׂוּ־לִי כְּטוֹב
 וְכִישָׁר בְּעֵינֵיכֶם: אֲךָ יָדַעְתֶּם כִּי אִם־מָמְתִים אַתֶּם אֹתִי
 כִּי־דָם נָקִי אַתֶּם נָתַתִּים עֲלֵיכֶם וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ
 כִּי בִאֲמַת שְׁלַחְנִי ה' עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֶת כָּל־
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם
 אֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים אֵין־לְאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מוֹת כִּי
 בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ:

א. במה מאשימים את ירמיהו על פי הקטע שלפניך? (4 נקודות)

ב. קרא גם דברים, י"ח, 18-20.

על מה בחוק בדברים מסתמכים אלה המאשימים את ירמיהו? הסבר. (4 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

9. קרא תהלים, קל"ז, 1-6.

א על־נְהִירוֹת וּבְכָל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־בְּכִינוּ בְּזִכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: עַל־
 ג עֲרֵבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ בְּנִרוֹתֵינוּ: כִּי שֵׁם וּשְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ
 ד דְּבַר־שִׁיר וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נִשִּׁיר
 ה אֶת־שִׁיר־הַ־הַ־עַל אֲדָמַת נֶכֶד: אִם־אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח
 ו יְמִינִי: תִּדְבֹּק לְשׁוֹנִי וְלַחֲפֵי אִם־לֹא אֶזְכְּרִי אִם־לֹא אֶעֱלֶה
 אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי:

במזמור שלפניך בא לידי ביטוי חשש שהכותב מבקש לתת עליו מענה.

מפני מה כותב המזמור חושש? הדגם והסבר את החשש באמצעות שתי דוגמאות מן המזמור.

פרק רביעי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על שאלה 10 — חובה ועל שתיים מן השאלות 11-13 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא שמואל א, י"ח, 1-22.

- א וַיְהִי כְּכֹלְתּוֹ לְדַבֵּר אֶל-שָׁאוּל וְנִפְשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֹּאחֲבוּ יְהוֹנָתָן בְּנֶפֶשׁוֹ: וַיִּקְחֵהוּ שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַן לָשׁוּב בֵּית אָבִיו: וַיְכַרֵּת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ בְּנֶפֶשׁוֹ: וַיִּתְּפֹשֶׁט יְהוֹנָתָן אֶת-הַמַּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדְיֹו וְעַד-חֲרָבּוֹ וְעַד-קִשְׁתּוֹ וְעַד-חֲגָדּוֹ: וַיֵּצֵא דָוִד בְּכָל אֲשֶׁר יִשְׁלַחֵנוּ שָׁאוּל יִשְׁכֹּל * וַיִּשְׁמָהוּ שָׁאוּל עַל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּטֵּב בְּעֵינָיו כָּל-הָעָם וְגַם בְּעֵינָי עַבְדֵי שָׁאוּל: וַיְהִי בְּבֹאֵם בְּשׁוּב דָּוִד מִהַכּוֹת אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַתִּצְאָנָה הַנָּשִׁים מִכָּל-עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹר וְהַמַּחֲלֹת לְקָרָאת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בַּתָּפִים בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים: וַתַּעֲנִינָה הַנָּשִׁים הַמִּשְׁחָקוֹת וַתֹּאמְרֵן הִכָּה שָׁאוּל בְּאַלְפּוֹ וְדָוִד בְּרַב־בָּתָּיו: וַיַּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד וַיֵּדַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתַנּוּ לְדָוִד רַב־בָּתָּה וְלִי נָתַנּוּ הָאֲלָפִים וְעוֹד לוֹ אֵךְ הַמְּלוּכָה: וַיְהִי שָׁאוּל עֹנֵן אֶת-דָּוִד מִהַיּוֹם הַהוּא וַהֲלָאָה: וַיְהִי מִמַּחֲרֹת וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים וְרָעָה אֶל-שָׁאוּל וַיִּתְּנָבֵא בַּתּוֹךְ-הַבַּיִת וְדָוִד מִנְּגֵן בְּיָדוֹ כִּיּוֹם יֹא וַהֲחַנִּית בְּיַד-שָׁאוּל: וַיִּטֹּל שָׁאוּל אֶת-הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אֶפְהָ בְּדָוִד וּבִקְיָר וַיִּסֵּב דָּוִד מִפָּנָיו פַּעַמִּים: וַיֵּרָא שָׁאוּל מִלְּפָנֵי דָוִד כִּי-הָיָה הָיָה עִמּוֹ וּמַעַם שָׁאוּל סָר: וַיִּסְרֵהוּ שָׁאוּל מִעַמּוֹ וַיִּשְׁמָהוּ לוֹ שֶׁר-אַלְף וַיֵּצֵא וַיָּבֵא לִפְנֵי הָעָם: ** וַיְהִי דָוִד לְכָל-דָּרָכּוֹ מִשְׁכִּיל וְהָיָה עִמּוֹ: וַיֵּרָא שָׁאוּל אֲשֶׁר-הוּא מִשְׁכִּיל מְאֹד וַיַּגֵּר מִפָּנָיו: וְכָל-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה אָהָב אֶת-דָּוִד כִּי-הוּא יוֹצֵא וּבָא לִפְנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-דָּוִד הִנֵּה בָתִּי הַגְּדוּלָּה מֵרַב אֶתָּה אֶתָּן-לָךְ לְאִשָּׁה אֵךְ הִיָּה-לִּי לְבֶן-חֵיל וְהִלַּחֵם מִלְחָמוֹת הָיָה: וְשָׁאוּל אָמַר אֶל-תְּהִי יָדִי בְּךָ

* ישכיל — הצליח.

** יוצא ויבא לפני העם — הנהיג את העם במלחמות.

יח וַתְּהִי־בּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל
מִי אֲנִי וּמִי חַיִּי מְשַׁפַּחַת אָבִי בְּיִשְׂרָאֵל כִּי־אֵהִיָּה חֶתֶן לַמֶּלֶךְ:
יט וַיְהִי בַּעֲת תֵּת אֶת־מֶרֶב בֶּת־שָׁאוּל לְדָוִד וְהָיָה נִתְּנָה
כ לַעֲדֻיָּאֵל הַמַּחֲלָתִי לְאִשָּׁה: וַתֹּאדָּב מִיכָל בֶּת־שָׁאוּל אֶת־
כא דָּוִד וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשָּׂר הַדְּבָר בְּעֵינָיו: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶתְנַנֶּה לוֹ
וְתֵהֱיוּ לוֹ לְמוֹקֵשׁ וְתֵהֱיוּ־בּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד
כב בְּשִׁתִּים תִּתְּחַתֶּן בִּי הַיּוֹם: וַיֵּצֵא שָׁאוּל אֶת־עֲבָדָיו דִּבְרוּ אֶל־
דָּוִד בִּלְטָ לְאֹמֶר הִנֵּה חֶפֶץ בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו אֲהַבִּיךָ
וְעַתָּה הִתְחַתֶּן בַּמֶּלֶךְ:

ענה על שאלה 10 — חובה.

10. בקטע שלפניך מסופר כי שאול ניסה להמית את דוד בדרך ישירה ובדרך עקיפה.
הבא מן הקטע דוגמה לכל אחת מן הדרכים האלה, והסבר את הדוגמאות.

ענה על שתיים מן השאלות 11-13.

11. הבא מן הקטע שלפניך שתי דוגמאות שבהן מודגשת עלייתו לגדולה של דוד לעומת דעיכתו של שאול, והסבר אותן.

12. קרא פסוקים 1-5 שלפניך.

בשמואל א, כ"ב, 8 שאול מאשים את יהונתן בנו שעודד את דוד למרוד בו: "כי הקים בני את עבדי עלי".
על פי פסוקים 1-5 בקטע שלפניך, האם ההאשמה הזאת מוצדקת? נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב.

13. קרא פסוקים 6-9 שלפניך.

שאול כעס על הנשים בשל שירתן משום שחשב שהן חלקו כבוד רב יותר משחלקו לו.

קרא גם את פירוש "דבר שמואל" שלפניך:

וסיפר הכתוב כי צאתם [של הנשים] היה לקראת שאול המלך, לא לקראת דוד כי ידעו זאת [הנשים] שאין חולקין
כבוד לעבד בפני רבו... ואף כי [ועל אחת כמה וכמה לא התכוונן] להגדיל מעלתו על מעלת שאול שזה מִךְד במלכות.
על פי פירוש זה, האם היה כעסו של שאול מוצדק? נמק.

בהצלחה!